

NETRADIČNÉ VYHODNOTENIE SÚŤAŽE DETSKÁ TVÁR POKROKU 2009

Redakcia Pokrok pozýva všetky zúčastnené detičky a ich rodičov na vyhodnotenie súťaže Detská tvár Pokroku 2009, ktoré sa uskutoční 21.10. 2009 o 15.00 v jedálni GASTROHELL na novej baníckej slobodárni vo Veľkom Krtiši.

Odmenené budú nielen prvé tri deti, ale každé zúčastnené dostane malý darček.

TEŠÍME SA NA VÁS.

Svoju účasť potvrdte do 20.10. na tel. 48 303 42, 0902 302 102, 0918 59 65 65 v pracovných dňoch od 8.00 - 16.00 hod.

NARODILI SA

30.9. TAMARA z Obeckova, 2.10. DIANA a KEVIN zo S. Ďarmôt, 3.10. FILIP z M. Zlievec

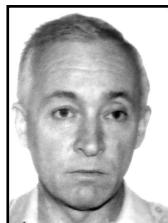
NEZABUDNITE BLAHOŽELAŤ

12.10. MAXIMILIÁNOM, 13.10. KOLOMANOM,
14.10. BORISOM, 15.10. TERÉZIÁM,
16.10. VLADIMÍRAM, 17.10. HEDVIGÁM,
18.10. LUKÁŠOM

OSUD SFÚKOL SVIEČKU ICH ŽITIA

30.9. ŠTEFAN KOVÁČ, nar. v r. 1938 z Bušínec, VALÉRIA KOVÁČOVÁ, nar. v r. 1954 z D. Plachtiniec, 3.10. TIBOR ŠUJAN, nar. v r. 1955 z V. Krtiša, MARGITA SA-BOVÁ, nar. v r. 1933 z Malého Krtiša

SMÚTOČNÉ OZNÁMENIE

"Možno bol čas už odísť, snáď to tak bolo súdené. Zostali len sny, čo dali sa ešte snívať. Odišiel si tichúčko, drahý náš, tichúčko snívaj ten svoj večný sen a ver, že nikdy nezabudneme na ten smutný deň.

Vo veku 54 rokov nás 3.10.2009 opustil náš drahý manžel, otec, syn, brat, starý otec a svokor

TIBOR ŠUJAN z V. Krtiša.

Úprimne ďakujeme všetkým príbuzným, priateľom, susedom a známym za účasť na poslednej rozlúčke, za kvetinové dary a prejavy sústrasti v našom hlbokom žiali. Smútiaca rodina.

POZDVIHNIME ČAŠE NA ICH ZDRAVIE

13.10. ŠTEFAN KRAMEC, DYONÝZ BERKY, VLADIMÍR POTOČNÝ, JÚLIUS ZAŤKO, 15.10. MILOŠ VARGA, 18.10. JÁN ŠTEFÁNIK, ALŽBETA BABČA-NOVÁ

SPOMIENKA

"Dotíкло srdiečko, prestalo biť, skončilo svoju púť, nechceme na Teba nikdy zabudnúť. Už niet návratu, a ani nádeje, len cestička k hrobu nás k Tebe zavedie. Jediné srdce na svete

sme mali, ktoré dokázalo nás milovať, aj keby láskou vzbudil sme ho chceli, neozve sa viac. Tak náhle odišla duša Tvoja, že si nestihol povedať ani: „Zbohom, rodina moja drahá“. Smutný a prázdny je náš dom, chýbaš nám, drahý otec, v ňom. Čas plynie, nevráti, čo vzal, ostali len spomienky a v srdci žiaľ."

Osemnásteho októbra si pripomenieme 3.výročie úmrtia nášho drahého manžela a ocka BOHUMILA EREMIÁŠA z V. Krtiša.

Kto ste ho poznali, venujte mu tichú spomienku. S láskou a úctou spomínajú manželka a dcéra.

SPOMIENKA

"Čas plynie a smútok zostáva, tá strata v srdci boľieť neprestáva. Milovali sme Ťa, Ty si miloval nás, tú lásku v našich srdciach nezničí ani čas."

Dňa 11.10.2009 sme si pripomenuli 1.výročie tragickej smrti nášho milovaného manžela, ocka, starého otca, syna, brata, zaťa, švagra a priateľa ŠTEFANA LEKÝRA z Hrušova. "Už Ťa neprebudí slnko ani krásny deň, na hrušovskom cintoríne spíš sladko svoj večný sen." S nesmiernym žiaľom spomína smútiaca rodina.

Cyklista skončil v bezvedomí

Kuriózna nehoda sa stala v utorok 5.10. neďaleko Zombora. Okoloidúci vodič zbadal na ceste ležať nehybnú postavu. Okolo bola kaluž krvi, preto zavolať na číslo 112. Po príchode na miesto zistila posádka RZP, že cyklista, ktorý pravdepodobne bez cudzieho zavinenia spadol z bicykla, je v bezvedomí. Po tomto zistení ho previezli do nemocnice. Jeho totožnosť sa snažili zistiť aj policajti, ale v Zombore ho nikto nepoznal, i keď ho tam v deň videli. Podľa obyvateľov obce bol muž pod vplyvom alkoholu a snažil sa predať bicykel. Ako sa nám podarilo zistiť, zraneným je 42 - ročný Bušinčan.

Poradenstvo pri začatí podnikania a spracovania podnikateľského plánu do konca roka 2009 bezplatne na CPK

Centrum prvého kontaktu pre podnikateľov Veľký Krtíš už od roku 2002 poskytuje poradenstvo občanom pri začatí podnikania. Súčasťou poradenstva je aj spracovanie podnikateľského plánu pre potreby Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny k poskytnutiu príspevku na začatie podnikania.

Centrum prvého kontaktu pre podnikateľov Veľký Krtíš je zaradené do programu Národnej agentúry pre malé a stredné podnikanie v Bratislave pod názvom "Poradenstvo a vzdelávanie pre vybrané skupiny záujemcov o podnikanie" a podieľa sa na podpore vytvárania a udržiavania pracovných miest v našom okrese. Dňa 16.09.2009 v Obchodnom vestníku číslo 178A/2009

bol Ministerstvom hospodárstva SR vyhlásený aktualizovaný štátny program "Podpora vzdelávania a poradenstva pre vybrané skupiny záujemcov o podnikanie a začínajúcich podnikateľov".

V zmysle štátneho programu je poskytovaná pomoc záujemcom o podnikanie nepriamo vo forme bezplatného a zľavneného poradenstva. Poradenské služby sú ur-

čené pre záujemcov o podnikanie a môžu ho využívať i zahraniční záujemcovia o podnikanie (investori) v SR, ktorí ešte nie sú zaregistrovaní ako fyzická alebo právnická osoba.

Vláda SR vyčlenila na rok 2009 zvýšený objem finančných prostriedkov ako jedno z opatrení protikrizového balíčka. V dôsledku toho Centrum prvého kontaktu pre podnikateľov bude podnikateľské plány pre potreby Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny k poskytnutiu príspevku na začatie podnikania spracovávať bezplatne do konca roka.

Našich klientov - všetkých záujemcov o začatie podnikania očakávame v Centre prvého kontaktu pre podnikateľov, Ul. J.A. Komenského 3 vo Veľkom Krtiši. Telefonický kontakt pre dohodnutie osobného stretnutia je 047/48 12 143, 49 110 81. Ing. KATARÍNA ŠKRDLOVÁ, riaditeľka centra

Na úvod slávností sa Ing. Aladár Bariak, primátor Modrého Kameňa prihovoriť všetkým návštevníkom

SLÁVA GAŠTANOV NEZAPADLA ANI NA MODROM KAMENI

Začiatok jesene je pre M. Kameň už neodmysliteľne spätý s vôňou pečených gaštanov a už po deviatykrát aj s oslavou tohto jedinečného plodu. Gaštan jedlý (*Castanea sativa* Mill) patrí k najstarším kultúrnym drevinám sveta. Už pred 2 000 rokmi ho pestovali Gréci a neskôr Rimania. V minulosti boli gaštan základnou potravinou, ktorá mala podobné využitie ako zemiaky - robili sa z nich kaše, používali sa ako príloha k mäsu. Kedysi dokonca slúžili ako naturálna renta, čiže platidlo. Nie je preto na tom nič divné, že si obyvatelia najmenšieho mestečka na Slovensku toto ovocie, ktoré obkolesuje ich malebné mestečko vážia a na jeho počesť usporadúvajú každoročnú oslavu. Nie inak tomu bolo aj v tomto roku, kedy sa počas prvého októbrového víkendú konali v M. Kameni už 9. GAŠTANOVÉ SLÁVNOSTI. Organizátori podujatia za pomoci sponzorov i finančnej pomoci Banskobystrického samosprávneho kraja pripravili pre návštevníkov stáby z jesenného gaštanového lístia uvitú pestrofarebnú kyticu kultúrneho, športového i spoločenského programu. Návštevníci na Lipovom námestí z blízkeho i vzdialenejšieho okolia, ba až spoza hraníc, sa od samého rána zabávali, súťažili, hodovali, ale sa aj učili.

svojich ručných prác.

Zatiaľ čo mnohí návštevníci obdivovali šikovnosť rúk, fantáziu i výtvarné cítenie Modrokamenčanov, pódium neostávalo prázdne.

Po deťoch z M. Kameňa sa stále plnému námestiu predstavil detský folklórny súbor z družobnej obce Bercel z Maďarska i malí speváčikovia z CVČ vo V. Krtíši pod vedením Štefanie Selскеj. Bez Hradčianky by neboli oslavy na M. Kameni žiadnymi oslavami. Aj teraz potešili dychovkári svojou produkciou prítomných divákov a mnohí ľutovali, že ich koncert netrval dlhšie. Ale na pódium už prichádzali ďalší hostia, medzi ktorými boli aj takí známi predstavitelia slovenskej zábavy ako: " Magda Paveleková, Jozef Króner, Karol Zachar, Martin Gregor či rodák z neďalekých S. Plachtí-

Doc. Ing. G. Juhásová, Csc., a primátor Ing. A. Bariak otvorili seminár o gaštanoch.

delov i nápaditú choreografiu, ktorú predviedli žiačky stredných a základných škôl z M. Kameňa i V. Krtíša.

Aj keď sa pomaly blížil večer, na námestie stále prichádzali noví a noví návštevníci. Lákadlom pre nich bolo vystúpenie skupiny Gladiátor. Ešte pred tým však v chladnúcim povetrí nádherného dňa všetkým prítomným rozohrali žilky v tele rezeké melódie folklórneho súboru Mladost z B. Bystrice. Potom už

pódium patrilo Mikovi Hladkému a skupine Gladiátor. Svojich priaznivcov nesklamali a M. Kameňom zneli ich najznámejšie hity i piesne, ktoré nie sú až tak známe. Divákmi zo širokého zaplneného námestia ešte dlho nechcelo pustiť členov skupiny z pódia, aby sa po ich koncer-

te premenilo na obrovský tanečný parket. Pri známých hitoch minulých rokov sa na Oldies disco návštevníci Gaštanových slávností zabávali až do skorého rána.

GAŠTAN SŤAŽIVÝ

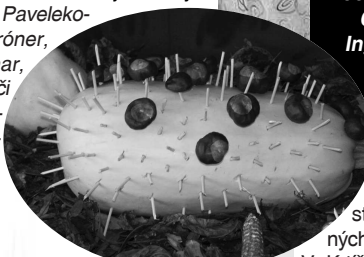
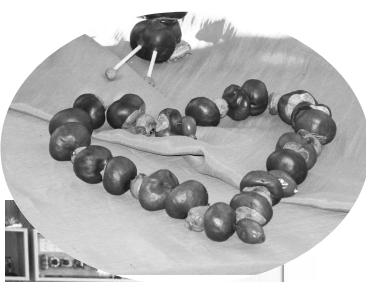
Jedným z lákadiel, kvôli ktorým na Gaštanové slávnosti návštevníci prichádzajú je aj možnosť ochutnať gaštanové koláče a zákusky. Aj v tomto roku sa do súťaže o najlepší gaštanový zákusok zapojili viaceré modrokamenské gazdinky. Ten najlepší mohli návštevníci vybrať zo 14 druhov. Jediným problémom, ale príjemným, bolo to, že vzoriek na ochutnávku bolo málo. Už okolo obeda nebolo čo ochutnávať. Návštevníkom najviac chutila gaštanová torta, ktorú upiekla Mirka Vetráková. Ako nám povedala, pri 3 deťoch a manželovi, ktorí majú radi sladké, pečie už takmer od svadby. Ale so svojimi výrobkami sa na verejnosť odvážila asi tak pred 3 rokmi. Recept na víťaznú tortu nám ochotne prezradila.

M. Vetráková: "Na cesto potrebujeme 12 vajčiek, 60 dkg. polohrubej múky, 60 dkg práškového cukru, 2 balíčky prášku do pečiva. Z toho vypracujeme cesto, ktoré rozdelíme na 2 polovice a upečieme dva korusy. Na plnku potrebujeme 1 l mlieka, 4 Zlaté klasy, 2 kocky gaštanového pyré. Uvarenú kašu spojíme s gaštanmi a týmto krémom naplníme cesto. Ozdobíme podľa vlastnej fantázie. Nemusí to byť torta, ale môžu to byť aj rezy s čokoládovou polevou a pod. Podľa toho na akú príležitosť sa pečie. Som rada, že moja torta ľuďom chutila, veď ja som vtedy spokojná, keď sú ľudia spokojní."

A ľudia boli spokojní aj s ďalšími tradičnými súťažami, do ktorých sa (Pokračovanie na str.4)

GAŠTAN KULTÚRNY

Modrokamenské oslavy otvorili na pódium najväčšie poklady mesta - deti. Žiaci zo Základnej umeleckej školy v M. Kameni od tých najmenších až po už takmer dospelých ukázali, že sa pod vedením pedagógov a riaditeľky ZUŠ PaedDr. Lívie Hruškovej toho naučili dosť. Či už to boli ľudové alebo spoločenské tance, spev, umelecký prednes či hra na hudobných nástrojoch. Za svoje úsilie si od prítomných divákov zožali zaslúžený potlesk.

Účastníci odborného seminára si so záujmom vypočuli nové informácie o postupe pri liečbe gaštanov.

Modrokamenské deti však svoju šikovnosť nepreukazovali iba na pódium. Návštevníci si v priestoroch školy mohli pozrieť výstavku výtvarných prác, ktorú pripravili žiaci ZŠ s MŠ spolu s učiteľmi zo ZŠ i rodičmi. Hlavnou postavou výtvarných diel bol samozrejme gaštan, ale svoju fantáziu a výtvarné cítenie využili deti aj pri spracovaní ďalších druhov zeleniny a ovocia, ktoré ponúkajú jesenné záhrady a polia. Zahanbiť sa však nechceli dať ani modrokamenskí dôchodcovia, ktorí pre návštevníkov pripravili výstavku

niec Július Pántik". Týchto všetkých a mnohých ďalších, priviezol so sebou známy imitátor Stanislav Vítaloš. Po plejádě známych osobností, tleskalo plné modrokamenské námestie známym melódiám. Súrodenecké duo Chalúpkovcov z Hlohovca s piesňami z populárneho programu Repete rozspievalo a potešilo nielen tých skôr narodených divákov.

Príjemným spestrením gaštanových slávností bola aj módna prehliadka. Diváci obdivovali krásu modeliek, mo-

Dres s číslom 1 dostal Ing. A. Bariak od priateľov z poľského Opatowa.

(Pokračovanie zo str.3)

mohli zapojiť, alebo hlasovať v nich. V odhade počtu gaštanov v 4 l pohári sa k celkovému počtu 283 kusov sa najviac priblížil Anton Riliak, ktorý tipoval 284 kusov. Najväčší gaštan (23g), priniesol Jaroslav Kladivík, ktorý sa môže hrdiť aj najkrajšou vetvičkou a zaujímavosťou, keď v jednej šupke bolo 7 plodov. Ako sa kedysi zrážali gaštany paraglom, si vyskúšali malí i veľkí návštevníci. Nikomu sa však gaštan zraziť ne-

Medzi pozvanými hosťami bol aj poslanec NR SR J. Mikuš, ktorý sa rád porozprával aj s K. Kielizs, primátorkou Opatowa a Ing. A. Bariakom.

podarilo, ale najviac zásahov počas 30 sekúnd mal Jozef Kubolek z M. Kameňa - 18. Na pódiu sa diváci potom čudovali čudnému "gaštaniemu tancu", to sa však iba súťažiaci snažili čo najrýchlejšie očistiť gaštany. Najrýchlejšie sa to podarilo Marekovi Kubolekovi, ktorý bol najlepší aj v jedení tyčiniek. Po prvý raz sa na Gaštanových slávnostiach volila kráľovná. V tejto súťaži nešlo iba o krásu, ale aj o to, aby sa nová kráľovná vedela oháňať aj v kuchyni a poznala niečo z histórie M. Kameňa. O titul kráľovnej však neprejavila záujem ani jedna Modrokamenčanka. Rok tak bude vládnuť modrokameným gaštanom Maďarka z Bercelu, Norika Antalics s prvou dvornou dámou Táňou Kuchtovou z V. Krtíša, ktorá skončila na 2. mieste.

Športovú súčasťou osláv boli aj turnaje vo futbale dorastencov a v basketbale starších pánov. Medzi mladými futbalistami sa najviac darilo domácim hráčom z MFK. M. Kameň. Za nimi na 2. mieste skončili do-

Poslanec Obz Ján Mráz a poslanec VÚC MUDr. Ondrej Kollár si mali čo povedať.

Úspech medzi návštevníkmi mali aj lokše, ktoré pripravil kolektív kuchárov zo školskej jedálne - (zľava) Cecília Ivaničová, Jarmila Srníková a Helena Lapinová.

rastenci Družstevníka S. Plachtince, 3. Opatów (PL) a 4. Bercel (MR).

Pod vysokými košmi v telocvični Spojenej strednej školy v M.Kameni sa najviac darilo hráčom z BK Podbreziny L. Mikuláš, 2. Chemosvit Svit, 3. ŠK-3M M. Kameň, 4. BK Handlová. K športovej časti osláv patril aj majstrovský futbalový zápas I. triedy medzi M. Kameňom a Balogom nad Ip- lom v nedeľu 4.10.

Teplé jesenné slnko i atmosféru Gaštanových slávností si spolu s manželkou vychutnával aj poslanec VÚC BBSK Ing. Peter Libiak

ničné delegácie. Na oslavy prišli hostia z družobného poľského Opatowa na čele s primátorkou Krystynou Kielisz a družobného maďarského Bercelu, ktorého delegáciu viedla poslankyňa obecného zastupiteľstva pani Norika Antalics.

Spoluprácu pri boji s chorobou gaštanov prišli nadviazať hostia z Nagymarossu aj s primátorom

Lászlóm Petrovicsoom. Medzi hosťami boli aj poslanec NR SR Ing. Jozef Mikuš i poslanci VÚC BBSK Ing. Peter Libiak a MUDr. Ondrej Kollár. S pozvanými hosťami sa primátor, poslanci MsZ i ďalší predstavitelia kultúrneho a spoločenského života v M. kameni stretli na slávnostnej recepcii na Mestskom úrade, ktorú pripravila SSS M. Kameň. Najväčšiu pozornosť na recepcii pútala torta v podobe gaštana, ktorú upiekla pani Lentvorská z MsÚ. Rozkrojil sa ju podujala primátorka Opatowa a ochutnať aspoň malý kúsok z nej chcel každý z prítomných. Dobrú náladu predstaviteľom M. Kameňa, okrem prítomnosti vzácných hostí na recepcii, znásobovali aj vydarené tohtoročné gaštanové slávnosti, o ktorých nám primátor Ing. A. Bariak povedal: **"Tohtoročné gaštanové slávnosti boli veľmi dobré. Základom toho bolo pekné počasie, ktoré nám**

(Pokračovanie na str.5)

Bez dychovej hudby Hradčianka nemôžu byť na M. Kameni žiadne oslavy.

Vyvrcholením celého dňa bolo vystúpenie populárnej skupiny GLADIÁTOR s frontmanom Mikom Hladkým (vpravo).

Na záver módnej prehliadky modelky predviedli aj svadobné šaty

Adeptky na titul kráľovnej Gaštanových slávností museli ukázať, že vedú ušľahať sneh z bielkov aj bez pomoci elektrických pomocníkov.

(Dokončenie zo str.4)

pán farár vymodlil. Myslím si, že pekný bol aj program a prišlo aj veľa ľudí. Už od samého začiatku programu až po vyvrcholenie na vystúpení skupiny Gladiátor. Dobrý ohlas mali aj sprievodné výstavy ručných prác, alebo prác detí v škole a pod. Dobre bolo zabezpečené aj občerstvenie. Zatiaľ sme nemali nejaké negatívne ohlasy na tohtoročné slávnosti. Možno až na to, že bolo málo gaštanových zákusok alebo bolo ich dosť, a aj napriek tomu sa rýchlo minuli. Chcem sa preto poďakovať všetkým, ktorí nám pomohli pri organizovaní: poslancom Mestského zastupiteľstva i sponzorom. Oslavy sa páčili aj trom zahraničným delegáciám, ktoré tu v tom čase boli. Primátor maďarského Nagymarosu, s ktorým sme podali projekt na záchranu gaššana jedlého, sa okrem účasti na odbornom seminári prišiel pozrieť, ako to robíme a možno že na budúci rok už aj oni usporiadajú podobné oslavy."

GAŠŤAN CHORĽAVÝ

Aby sa však podobné oslavy mohli konať ešte veľa rokov, je treba, aby gaššany jedlé v okolí M. Kameňa i inde rástli aj naďalej. Už niekoľko rokov trápi ich kôru hubovitá choroba, ktorá ju ničí a stromy gaššanov postupne uschynajú. Chorobou gaššana jedlého na Slovensku sa už niekoľko rokov zaoberá Doc. Ing. Gabriela Juhásová, CSc., z Ústavu ekológie lesa SAV, Pobočky biológie drevín vo Zvolene. Spolu so svojimi spolupracovníkmi podrobne zmapovali lokality gaššana jedlého na Slovensku i tú v okolí M. Kameňa. Ako hovorí, v tejto lokalite je najmenej 3 500 stromov, z ktorých až 80 % je napadnutých hubou Crypho-

Nielen umenie pera, ale aj umenie pečenia gaššanov ovláda spisovateľ J. Fekete.

nectria parasitica, ktorá spôsobuje ochorenie kôry stromov gaššana jedlého. Každý rok sa popri oslavách koná aj odborný seminár o gaššanoch, v posledných rokoch je jeho hlavnou témou jeho záchrana.

G. Juhásová: "Hlavným cieľom tohtoročného seminára bolo oboznámiť pestovateľov gaššanov o význame projektu Záchrana gaššana jedlého v 24 hodíne. Je to prakticky prvý projekt, ktorý robíme v spolupráci s M. Kameňom a maďar-

Cenu za najlepšie gaštanový zákusok získala M. Vetráková, ktorá ju preberá z rúk primátora.

ským mestom Nadmaroš, na ktorý sme získali peniaze zo štrukturálnych fondov. Spolupráca je veľmi významná a zvlášť, keď je to blízko hraníc. Biologicky sú huby rovnaké a je celkom možné, že z Nagymarosu sa huba dostala sem. Mal by to byť teda veľmi príbuzný druh a cieľom tohto projektu je geneticky tieto huby porovnať a ísť cestou s novými kmeňmi, ktoré sa v Maďarsku šíria prirodzenou cestou. Kmene, ktoré sme doteraz používali, naše i francúzske, nám zatiaľ neprinesli výsledky, ktoré by boli adekvátne námahe, ktorú sme na to doteraz vynaložili.

Druhý projekt začneme pripravovať na budúci rok a bude sa zaoberať možnosťou zlikvidovania ohnisk nákyzy v okolí M. Kameňa. Na to sa budeme snažiť získať peniaze. Máme presne zmapované, koľko je tu suchých stromov a koľko by to stálo. Celkovo je v okolí M. Kameňa poškodených asi 80 % stromov gaššana jedlého a je ich tu minimálne 3 500. Osobitne sú už vyhodnotené aj Plachtince a Príbelce. Chceli by sme aj tam pomôcť. Je dobré, že o túto problematiku sa už zaujímajú aj obyvatelia. Na nich ostane mechanická ochrana a ústav ekológie lesa zabezpečí biologickú ochranu."

Záchranou gaššana jedlého sa zaoberá aj Občianske združenie Sativa. OZ má 52 členov, z toho dvoch kolektívnych Ekológia lesa SAV, Zvolen a Mesto M. Kameň. Predsedom OZ je Štefan Plevó, st., ktorý sa sťažuje najmä na neochotu obyvateľov M. Kameňa spolupracovať pri záchrane gaššana jedlého.

Š. Plevó: "Veľkým problémom je nezáujem občanov o problematiku záchrany gaššana jedlého. Aj na tohtoročnom seminári bolo Modrokaňčanov variť toľko ako členov delegácie z Maďarska. Je ťažko takto zachraňovať gaššan. V prvom rade o to musí byť záujem. Stromy liečime hubami vyvinutými špeciálne na tento účel. Musí sa však do-

stať do kontaktu s tou zlou hubou a za priaznivých podmienok môže zablokovať jej rast.. Momentálne mám okolo 150 dávok kmeňa tejto "liečivej" huby, ale zatiaľ som rozdala iba 3. Ostatné čakajú na záujemcov."

Pri liečbe gaššana sa zamerali hlavne na stromy, ktoré sú mladšie ako 40 rokov, pretože, ako hovorí Š. Plevó: "Staré stromy nezachránim nikto, pretože sú obrovské a ošetrenie jedného takého stromu stojí 500-650 eur. Na to nemáme a nikdy ani nebudeme mať financie."

Jedným z aktívnych členov OZ Sativa je Jozef Ciffery, ktorý s rodičmi vlastní gaššany hlavne v oblasti Kráľorohu vrchu: "Podmienky na pestovanie gaššanov sa za posledné roky dost zhoršili, pretože ich choroba sa ďalej šíri. Som členom združenia a Š. Plevó i Ing. Bariak ma zasvätili do ošetrovania stromov, ktoré sa snažím robiť a mám úspechy v tom, že rany na gaššanoch sa hoja. Vyskytuje sa ale recidíva a treba sa o stromy starať znovu a znovu. Ide mi hlavne o to, aby sa na M. Kameňi gaššany udržali. Ako povedala aj pani docentka, ak sa bude stále viac používať huba na ošetrovanie, môže sa tu sama uchytiť a rozšíriť a nastane samo-ošetrovanie. Ak sa ale nebudú naša spoluobčania, majitelia stromov, zapájať do tejto ochrany, tak to bude horšie."

GAŠŤAN VOŇAVÝ

O tom, ako sa gaššan jedlý dostal do okolia M. Kameňa, existujú viaceré podložené i menej podložené informácie. Ako sa však môže dostať aj za hranice Slovenska vieme a primátorka Opatówa už má sadenice pripravené. Buď dobré, ak sa sláva gaššana z M. Kameňa bude šíriť a aj za hranicami budú môcť ochutnať a precítiť vôňu pečených gaššanov z M. Kameňa. Tá sa námesťím linula počas celého dňa a predavačom pečených gaššanov sa na chvíľu stal aj známy spisovateľ PaDr. Ján Fekete. Okrem nich si mohli návštevníci podujatia zahnať hlad či smäd pri viacerých stánkoch s tradičnými špeciálitami, keď nechýbal ani poľovnícky guláš, ktorý pripravili poľovníci z Príbeliec.

Organizátori sa na Gaštanové slávnosti dobre pripravili a mnohí návštevníci ich hodnotili ako najlepšie za ostatné roky. Zostáva už iba na majiteľoch stromov gaššana jedlého, aby sa podarilo zamedziť šíreniu zhubnej choroby týchto stromov, aby na gaššany do M. Kameňa chodilo ešte dlho čoraz viac spokojných návštevníkov.

-P. GAŠPAROVIČ-

Športová rodina Kubolekovicov svoje kvality potvrdila aj v súťažiach v rámci gaštanových slávností.

Priateľov z D. Stredy na oslavy priviedol druhý sprava Peter Adam a jeho kolega Július Slobodník (vpravo).

Nie sme zlí...!

Bude to tým, že sa ma téma už niekoľko desaťročí veľmi citeľne týka, a že sa touto problematikou vážne zaoberám. Nikdy na nich nedám dopustiť a vždy budem hájiť "naše" farby a záujmy. Reč je o motorkároch. O tých na rýchlych superšportoch, ktorí prefrngnú popri vás na ulici, o tých na takzvaných "čopproch", ktorí s kamennou tvárou "pufkajú" svojich 60 až 80 kilometrov za hodinu a dívajú sa na veci okolo seba s určitým nadhľadom. O mototuristoch, ktorí majú za cieľ počas vzácných chvíľ - často ukradnutých rodine - najazdiť čo najviac kilometrov v sedle motorky a je im úplne jedno, kam a v akom počasí, alebo aj o tých, ktorí trápia seba a svoje stroje v teréne, či už súťažne, alebo len pre svoju radosť. Spoločným mementom všetkých týchto motorkárov je, že sú to úplne obyčajní ľudia, ktorých spája silné puto lásky k motorom a dvom kolesám.

Pekným a nasledovaniachodným príkladom rozumného "motorkárčenia", pestrej mototuristickej jazdy a hodnotného cieľa - stretnutia motorkárov, bola Prvá slovenská motopúť, ktorá sa konala 26.9.2009 pri jednom zo slovenských národných klenotov - bazilike v Šaštíne-Strážach. Akcie, ktorú po prvý raz usporiadala amatérska partia nadšencov dvoch kolies, sa zúčastnilo okolo 200 motorkárov z celého Slovenska. Vyvrcholením bola svätá omša, celebrava-

ná duchovným, ktorý je zhodou okolností tiež nadšený fanúšik dvoch kolies.

Svätá omša bola zameraná nielen na podporu a prosby nás - motorkárov, ale bola aj akási obeta-spmienka na tých našich priateľov, kamará-

Pri bazilike v Šaštíne - Strážoch sa prednedávnom zhromaždilo kvantum vyznavačov mototuristickej jazdy, aby si spomenuli na svojich zosnulých kamarátov. Kňazi po svätej omši posvätili všetkých účastníkov ich dvojkoľesových tátošov

tov, známych, ktorí položili svoje životy na dvoch kolesách a našim pohľadom ponímajúc teraz "brázdia široké nebeské cesty".

Po svätej omši nasledovalo posvätenie motocyklov a účastníkov. Zaujímavosťou akcie bola nielen početná účasť motorkárov z nášho okresu obohatená navyše kamarát-

mi -motorkármí z okresu Krupina, ale aj fakt, že svätú omšu spolu celebraval duchovný z nášho okresu, farár Mgr. Jozef Novák z Čeboviec. Náš okres reprezentovalo pevné jadro MYXY motoklubu Slovakia, rozšírené tentokrát o príjemných spoločníkov - motorkárov, pre ktorých skutočne platí to známe proklamované heslo "CESTA JE CIEĽ". Kilometre, ktoré sme spolu najazdili, chvíle ktoré sme spolu strávili, budú dlho žiť v našich rozhovoroch a spomienkach. Hoci je koniec motorkárskej sezóny verne tomu ešte ďaleko (snáď ešte nejaké kilometre do zimy "namotáme"), bola táto akcia cenným a dôstojným vyvrcholením tohoročnej sezóny a verím, že položila základy novej tradícii, ktorá sa ujme aj v budúcnosti.

- GaST -

Z nášho okresu prišlo do Šaštína pevné jadro MYXY motoklubu Slovakia

V maďarskom Veňarci na Haluškovom festivale sme videli ako sa pripravujú

Halušky na 70 spôsobov

Už šiestykrát sa v novohradskej obci Veňarec (Vanyarc) stretli 12. septembra 2009 milovníci halušiek - strapačiek, aby sa presvedčili, na koľko rôznych spôsobov sa dá pripraviť zdanlivo jednoduché jedlo zo surových zemiakov. Tento rok sme sa rozhodli haluškový ošial vychutnať na vlastnej koži, resp. jazyku. Na námestíčku v maďarskej obci, kde ešte starí ľudia hovoria po slovensky, sme videli pripravené trojčlenné družstvá z Maďarska aj Slovenska, ktoré dostali základné suroviny - zemiaky a múku - ostatné ingrediencie si doniesli so sebou. Okrem tvarohu, kapusty, slaniny, klobásy, cibule a ďalších to bolo napríklad aj lečo, či čili papričky.

Haluškový festival otvoril Ondrej Kollár

O desiatej hodine festival slávnostne otvoril starosta obce Veňarec Ondrej Kollár. Predseda Združenia Palócka cesta, predseda "haluškového poroty" József Bózvári opísal, ktoré obce Novohradskej a Hevešskej župy sú členmi ich združenia. Pre zaujímavosť pripomíname, že ide o 41 maďarských obcí Nógradskej župy, ktoré majú s našimi novohradskými mnoho spoločného. Okrem iného sem patria aj: Baláz-

vali. Kúria je dnes v súkromnom vlastníctve a nachádza sa pri nej tzv. "Madáchova lipa." Pekne zrekonštruovaná baroková pamiatka, kaštieľ Dessewffyovcov, slúži pre potreby obecnej a školskej knižnice. Pamätný park milénia, odhalený v roku 2000, je takisto krásnym bodom Veňarca. Návštevníci môžu prespať v modernej nocľahárni v podkroví Obecného úradu. Informáciu o tom, či je voľná, vám dajú na telefónnom čísle 00 36 32 584 015. Okolie obce je

Lósku chovajú polokrvné koníky z Kisbéru.

Soli vraj bolo málo a cibule veľa...

S puszy sa však vrátme na Haluškový festival, na ktorom súťažilo 37 slovenských a maďarských trojčlenných družstiev. Pripravili a pred porotu predložili spolu vyše sedemdesiat druhov halušiek. Členovia poroty skonštatovali, že takmer všetci súťažiaci nedostatočne osolili halušky a takmer do všetkých dali cibuľu, ktorá však v pôvodnej receptúre nie je.

Pri príprave halušiek zostali mnohí súťažiaci verní tradíciám, ale videli sme aj mlieť zemiaky na mäsovom mlynčeku. Pretože sa súťažilo vo varení tradičného slovenského jedla, porota pri určovaní víťazných halušiek uprednostnila ich tradičnú prípravu, a aj tradičné ochutenie. Jej verdikt bol, že najlepšie bryndzové halušky pripravili ženy z Niže, tvarohové Veňarčanky a kapustové Kirfania.

Porota udelila aj mimoriadnu cenu, ktorú získali halušky so smaženou cibulkou a údeným bravčovým kolenkom a druhú mimoriadnu cenu získali halušky s pečenou kačicou a pečienkou. Halušky sú síce jed-

Krojované dievčičky nosili vzorky halušiek z námestíčka, kde sa varili, do zasadačky obecného úradu, kde sídlil "haluškový štáb".

porotu, kde ju vždy odniesli dve krojované dievčičky. Porota mala neľahkú úlohu vybrať z vyše sedemdesiatich druhov strapačiek - kapustových, tvarohových, bryndzových, s cibulou, lečom ...tie najlepšie. Popri viacerých návštevníkov z okresu Veľký Krtíš sme tu zahliadli aj Jána Brloša z Hrušova, popredsedu Krajskej rady Matice slovenskej.

Nielen halušky ale aj klobása a kroje

Súčasťou Haluškového festivalu sa stala aj tradícia, že sa vždy prezentuje jeden región, kde žijú Slováci v Maďarsku. Tento rok to bol Békešský región, známy chutnými čabajskými klobásami, ktorý predstavili speváci skupiny Orgován a členky krúžku vyšívачiek Rozmarín vystavili na obdiv svoje diela, pri ktorých bolo vždy dosť divákov.

Aby rýchlejšie plynul čas pri príprave haluškových dobrôt, pre divákov bol pripravený bohatý folklórny program, v ktorom vystúpili miestni mladí tanečníci, Ludová kapela Kóborzengő a spevničný zbor Perly Matry z Malej Nány. V druhej časti programu sa predstavili folklórni z Hrušova, miestni dospelí tanečníci a speváci zo Sudíc. Sprievodnými programami celodňového podujatia bol jarmok s ľudovumeleckými výrobkami, domácimi pochútkami, kreatívna dielňa umeleckých remesiel a jazda na koči.

(Pokračovanie na str.8)

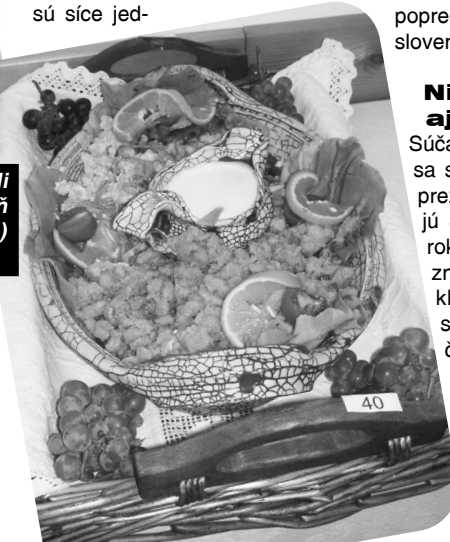
Na otvorení Haluškového festivalu vo Veňarci sa zúčastnili z družobnej Dolnej Strehovej Mgr.Ján Latinák (vpravo) a Ján Hriň (v strede). Festival otvorils starosta Veňarca O.Kollár (vľavo) Prítomný bol aj Ján Brloš z Hrušova, podpredseda KR Matice Slovenskej.

ske Ďarmoty, Séceň, Terany, ale aj Veňarec. Slávnostného otvorenia festivalu sa zúčastnili aj Mgr.Ján Latinák a Ján Hriň z D.Strehovej.

Vo Veňarci stojí Madáchova lipa

Práve D.Strehová je s Veňarcem už pár storočí úzko spojená, pretože Veňarec sa dostal do kultúrneho a politického diania krajiny vďaka Dessewffyovcom, Pálovi Veresovi a jeho manželke Veres Pálné Hermin Beniczkej. Jej bronzový reliéf, ako priekopníčky výchovy a vzdelávania, je umiestnený na priečelí evanjelického kostola postaveného v rokoch 1799-1800. Jej meno nesie aj tunajšia základná škola. Rodina Veresovcov bola v dobrom priateľstve s Imrichom Madáchom, ktorý so svojím priateľom Pálom Szontághom často Veňarec navštevo-

vali. Kúria je dnes v súkromnom vlastníctve a nachádza sa pri nej tzv. "Madáchova lipa." Pekne zrekonštruovaná baroková pamiatka, kaštieľ Dessewffyovcov, slúži pre potreby obecnej a školskej knižnice. Pamätný park milénia, odhalený v roku 2000, je takisto krásnym bodom Veňarca. Návštevníci môžu prespať v modernej nocľahárni v podkroví Obecného úradu. Informáciu o tom, či je voľná, vám dajú na telefónnom čísle 00 36 32 584 015. Okolie obce je vhodné na turistiku aj cykloturistiku. Pri prehliadke obce sa môžete pokochať krásnymi krojmi, ktoré ešte tunajší nosia nielen počas sviatkov ale vo všedné dni. Zmenšeniny typického odevu si môžete prezrieť v Múzeu histórie krojov. V Pamätnom dome ľudového umenia nájdete výstavu prezentujúcu pamiatky sedliackeho života charakterizujúce prvú polovicu minulého storočia. V repertoári folklórneho súboru Rozmarín sú prezentované, popri domácich zvykoch, predovšetkým slovenské tance z Maďarska. K najznámejším remeselníkom patrí okovačka vajčiek Ferenczi Éva Mária a Lászká Pálné, ktorá šije kroje. Ak ste vyznavačmi koní a radi by ste si na nich aj zajazdili, potom si nechajte ujsť návštevu Vanyarc - Sarlóspuszty, kde v zrebčine Jána

Takto nápadito bola naservírovaná halušková vzorka č.40.

poduchým jedlom, ale gazdinky preukázali veľa citu pri ich stolovaní a najviac sa páčilo to, ktoré predviedli členky Klubu dôchodcov z Romhánu a Bíru.

Varilo sa na obecnom námestíčku a ľudia mohli nazerať nielen do kotlov, kde sa strapačky varili, ale aj na ruky kuchárkam a kuchárom, ktorí ich dochucovali, pripravovali a servírovali na tanieri pred prísnu

ETELKA RYBOVÁ, PODPREDSEDNÍČKA CELOŠTÁTNEJ SLOVENSKEJ SAMOSPRÁVY HOVORÍ, ŽE MAĎARČINA JEJ DÁVA PRÍLEŽITOSŤ UPLATNIŤ SA, KEĎŽE ŽIJE V MAĎARSKU A MAĎARČINA JE JEJ ŠTÁTNY JAZYK, ALE

BEZ SLOVENČINY BY SI NEVEDELA ŽIVOT PREDSTAVIŤ

(Pokračovanie zo str.7) Na Haluškovom festivale sme sa zoznámili aj s Etelkou Rybovou, podpredsedníčkou Celoštátnej slovenskej samosprávy v Maďarsku, ktorá pochádza z Békešskej Čaby. Práve ona bola spolu s Imrem Nagyom prvou štipendistkou maďarskej vlády po 50. rokoch. Do Bratislavy prišla v roku 1969 študovať slovenčinu - dejepis, ale keďže takáto kombinácia na Univerzite Komenského vtedy nebola, zamerala sa len na štúdium slovenčiny, z čoho urobila aj štátne skúšky. Do druhého ročníka navštevovala aj prednášky a semináre z dejepisu, ale vysokoškolský diplom získala len zo slovenčiny a pol roka vyučovala slovenskú literatúru na segedínskej vysokej škole.

"Študovala som slovenčinu a dejepis," vysvetľuje E. Rybová "a potom som sa dostala do Ludových novin ako začiatočníčka novinárka a novinársku školu som skončila tu, v Maďarsku. Neskôr som sa z novin dostala do Zväzu Slovákov a potom do Celoštátnej samosprávy. Pôvodne som teda pedagóg, ale aj novinár musí byť tak trochu pedagóg, pretože vplýva na ľudí."

Gymnázium síce vyštudovala v slovenčine, ale svoj štátny jazyk, maďarčinu, dokonale ovláda lebo ako hovorí:

some si predstaví, že nehovorím po maďarsky ale slovenčina je môj život, moje všetko..."

FESTIVAL HALUŠKOVÝ, KLOBÁSOVÝ, ZÁVINOVÝ, LEKVÁROVÝ...

Na margo Haluškového festivalu nám povedala: "Každý región má nejaké svoje podujatia. Na Dolnej zemi, teda v Békešskej Čabe, zvykne byť v októbri Klobásový festival. V podstate klobásy robia tak isto v Bekešskej Čabe, ako aj vo Vojvodine i v okolí Nagylaku.

Takže klobásy

pozývajú hostia aj zo zahraničia, a aj oni si prezentujú svoju kultúru a takto sa navzájom spoznávajú. Nemáme financie na veľké celoštátne akcie, preto sa niekoľko regiónov spojí a dohodnú. Okrem haluškového a klobásového sa koná aj Závinový - rejdešový festival pri Malom Kereši. v Zemline pestujú slivky - tam sa varí slivkový lekvár,

ETELKA RYBOVÁ, podpredsedníčka Celoštátnej slovenskej samosprávy v Maďarsku slovenčinu miluje.

klad aj strapačky aj halušky sú jedlom chudobných, pretože ľudia nemali ani pšenicu ani múku, preto si halušky pripravovali zo zemiakov. Napriek tomu sú halušky fantastické jedlo, aj ja osobne ich mám veľmi rada. Nemusia byť s bryndzou, ale s

Najviac sme sa pobavili pri týchto súťažiach. Muž, zjavne "vedúci haluškového družstva", párkrát ostro prikázal žienke, aby svoju prácu "skonsolidovala", aby ich snaha nevyšla navivoč..."

"Maďarčinu musím ovládať, lebo žijem v Maďarsku. V maďarčine si môžem pozerať filmy, čítať literatúru, prekladať. Maďarčina je dôležitá v mojom živote a je aj mojím životným jazykom. Maďarčina je jazyk, v ktorom si viem vybaviť úradné záležitosti a neviem si predstaviť, že by som vďaka maďarčine nerozumela filmom, literatúre. Je to tak, že aj maďarčina je dôležitá v mojom živote, je takisto mojim životným jazykom. Nevedela by

vymysleli dolnozemskej Slováci a tí ich robia aj najlepšie. Môj brat povedal, ale myslím si, že i na Slovensku sa tak vraví, že reči majú byť krátke a klobásy dlhé. Okrem takýchto špecializovaných festivalov sa tu konajú i jarmoky, kultúrne stretnutia, kde sa predstaví nielen celý región, ale vždy sa

Pri evanjelickej fari sme našli početnú skupinku návštevníkov zo Slovenska.

na Sarvaši sú zasa slivkové dni. Sarvaš je pôvodne slovenské mesto a hoci sa slovenská reč pomaly vytráca z rodín, na škole ju vyučujú. Práve na takýchto podujatiach sa viac ako inokedy hovorí po slovensky. A keď už nevieme hovoriť, tak aspoň jeme to, čo varievali naši predkovia. Napri-

Súťažiaci surové zemiaky strúhali, rajbali, mixovali ale aj mleli na mäsovom mlynčeku...

upraženu cibulkou. To ma naučil môj manžel, ktorý bol Maďar." Zaujímalo nás, či vie, odkiaľ pochádzajú jej predkovia: "Podľa môjho priesvätska som rodená Pavlíková, a teda by som mala byť z východného Slovenska, ale podľa náboženstva sa mi zdá, že zo západného Slovenska, lebo sme katolíci. A podľa nárečia sme zo stredného Slovenska. Takže si môžem vybrať, ale nehľadala som svoje korene..."

Média pre slovenskú menšinu v Maďarsku nemohli chýbať

V porote bol aj redaktor Imro Full z Ludových novin, ktoré si vydáva Celoštátna slovenská samospráva a redaktorka pre slovenské vysielanie Ildikó Malčová z Miškolca, takže sa celé Maďarsko mohlo dozvedieť o tejto vydarenej akcii. Ako sme sa od Etelky Rybovej dozvedeli, Slováci v Maďarsku majú svoj rozhlas, televízne vysielanie a niektoré regióny, napríklad v Békešskej Čabe, majú svoje noviny a niektoré dediny majú aspoň jednu stranu v novinách po slovensky.

(Pokračovanie na str.9)

Chvíľa sústredenia, aby v zemiakovom ceste bolo všetkého akurát dosť - ani veľa, ani málo. Žiaľ, podľa poroty, skoro všetky halušky boli málo slané.

Ján Táborský s manželkou Máriou pozdravuje všetkých obyvateľov okresu V.Krtíš, ktorí už vo Veňarci boli, zvlášť ThMgr.J.Đurova a členky spevokolu.

(Dokončenie zo str.8)

V každom obvode Budapešti sú

menšinové samosprávy a ešte jedna na hlavne - mestská, ktorá vydáva spomínané noviny. Okrem Ludových novín tam vydávajú aj rôzne iné publikácie, napríklad knihu receptov pod názvom Ako varila stávk. Je dvojjazyčná, aby aj tí, ktorí už nevedia dobre po slovensky, porozumeli, čo varievali naši predkovia. Už druhé vydanie knihy sa muselo rozšíriť, natoľko bola hľadaná.

Slovač je v Maďarsku jazykovo „zodratá“

● Pani Etelka, asi najlepšie viete posúdiť situáciu menšín v Maďarsku, ako teda vyzerá?

"V týchto dňoch sa veľa u vás hovorí o jazykovom zákone, ale ja vám musím povedať, že u nás žiaden zákon nebol. Za šesťdesiat rokov sa to pekne dosiahlo potajomky. A to tak, že keď moji rodičia chodili do škôl a nie na vyučovanie, ale medzi sebou sa rozprávali po slovensky, boli za to fyzicky trestaní. Dostávali po rukách alebo museli kľačať, preto sa oni snažili, aby ich deti takéto ničie nemuseli zažiť. Slovenské školy, ktoré sme mali v šesťdesiatych rokoch, sa jednoducho jedným ministerským nariadením zatvorili a odvtedy sú dvojjazyčné. Takže bez zákona sa dosiahlo všeličo možné, ale o tom sa nehovorí. Preto je tu dnešná tzv. Slovač, ktorá žije v Maďarsku jazykovo natoľko "zodratá", že slovenčina sa už nepoužíva ani v rodinách. Niektoré deti, ktoré odišli do miest, sa zapájajú do rôznych kultúrnych podujatí a niekedy sami prídu na to, že by sa mali slovenčinu učiť. Niekedy vytkajú svojim rodičom, že ich nenaučili po slovensky. "

● Pomáhajú vám niektoré inštitúcie aj zo Slovenska?

"Myslím, že ak na niektoré naše podujatia príde podpredseda slovenskej vlády, už aj to je dosť a Dušan Čaplovič chodí pomerne často. Naposledy bol na Dni Slovákov v Maďarsku. Vláda má úrad pre zahraničných Slovákov a odkedy tento úrad existuje, odvtedy viac pociťujeme podporu. Vypisujú sa rôzne konkurzy, máme fond aj pre Slovákov v zahraničí a dokonca existuje dohoda medzi Maďarskom a Slovenskom. Nadácia LIPA, ktorá pôsobí pri zväze Slovákov v Maďarsku, udeľuje financie pre mládežnícke a kultúrne podujatie. Voľakedy to boli tri milióny korún a tieto financie dostáva pravidelne a je možné sa o ne uchádzať. Dnes nám síce pomáhajú finančne viac ako voľakedy, napriek

tomu ešte vždy nie sme takí ako napríklad Slováci zo Záhoria, ktorým sa predsa len viac vychádza v ústrety. Možno je to aj tým, že málo ľudí na Slovensku vie, že aj v Maďarsku žijú Slováci. Práve na Klobásom festivale v Békešskej Čabe budeme mať slovenskú sekciu, ktorú sme my zorganizovali a príde tam aj skupina pre menšinové jazyky v EÚ, v ktorej je aj naša samospráva a niektoré spoločenské organizácie.

Muži sú vraj najlepší kuchári, pretože varenie berú ako koníček, a preto nás neprekvapilo, že skoro v každej skupinke boli aj muži vo "fertuškách".

Teraz sme ich pozvali my, aby sa prezentovali. Tunajšie obce v Maďarsku majú podpísané rôzne dohody o spolupráci. Napríklad Békešská Čaba a okolie má podpísanú zmluvu s Trenčínom, Breznom, Kapušanmi a pod. Zmluvu máme aj so Slovámi žijúcimi na Ukrajine vo Vojvodine, s Nadľakom. Sarvaš má zmluvu s Popradom a s Malackami. Nie sú to však len zmluvy, ale prakticky živé kontakty, lebo si pomáhame našimi skúsenosťami, ale si pomáhame napríklad aj knihami. "

Veňarčania pozdravujú Veľkokrtišanov

Informáciu pani Etelky môžeme len potvrdiť a doplniť, že aj mnohé obce z nášho okresu majú podpísané zmluvy s maďarskými obcami. A tak by to aj malo byť, aby sme sa mohli podobných akciách stretávať a

vzájomne poznávať svoje zvyky, obyčaje a tradície, z ktorých mnohé sa uchovávajú dodnes. Tak ako ich uchováva početná slovenská komunita vo Veňarci, ktorý sa nachádza na južnej časti Novohradskej župy, na úpätiach pohoria Čerhát vo výnimočne krásnom prostredí len 70 kilometrov od Budapešti. Z 1357 obyvateľov mnohí ešte aj dnes hovoria po slovensky, ale žiaľ, už len seniori, pretože mladí po slovensky nevedia.

Nám boli sprievodcami a dobrými hosťiteľmi učiteľ slovenčiny Pavol Láska a Ruženka Komjatyi, ktorí nás privítali aj v slovenskom evanjelickom dvore, kde sa podávali strapačky s tvarohom a oškvarkami. Práve tu v sme sa porozprávali so staršími obyvateľmi, ktorí ešte hovoria ľubozvučnou slovenčinou.

Interview so starostlivým hosťiteľom Pavlom Láskom robí redaktorka pre slovenské vysielanie Ildikó Malčová z Miškolca.

Pani Marta Slováková má 65 rokov: "Ja už veľmi málo viem rozprávať po slovensky, ale rozumieť rozumom, ale už nehovorím. Môj vnúčik už nerozumie ani slovo. Ja keď som mala ísť do školy,

Pani Marta (vľavo) hovorí: "Moja mamička sa ešte aj volala Slováková, tak by bola hanba, keby som po slovensky nehovorila..."

musela som sa najprv naučiť po maďarsky, lebo moji rodičia doma hovorili iba po slovensky. Kým žili moji starí rodičia, aj ja som viacej používala slovenčinu, ale teraz sa už nemám s kým rozprávať. Mám ešte jednu sestru, ktorá má 78 rokov, tak s ňou sa zhovám len po slovensky, ona vie hovoriť po slovensky veľmi dobre. Aj mňa opravuje, keď niečo nepoviem správne. Voľakedy sme chodili na Slovensko častejšie, lebo sme tam mali brata, ktorý býval v Bratislave. Po štyridsiatich rokoch na Slovensku sa vrátil do Maďarska a po dvoch rokoch umrel. "

Od tetušiek sa dozvedám, či boli vo folklórnej skupine Rozmarín, ktorá vo Veňarci pôsobí. Jedna hovorí: "Ja som aj začala, ale nevládala som tancovať, lebo som mala ťažkú robotu na družstve. Mám syna Pála, dcéru Kristínu a už mám aj vnučku Zuzanu. Kedysi som vedela po slovensky lepšie, ale teraz už hovorím iba po maďarsky."

Ak ste nestihli haluškový, nenechajte si ujsť klobásový

Na tunajšom obecnom úrade je nápis aj v slovenčine, preto ma zaujíma, akou rečou tu hovoria. Zhodli sa, že len maďarsky, ale učiteľ Láska sa im vždy pozdraví aj prihovori po slovensky. Aj na jeho názor na Haluškový festival sme boli zvedaví: "Je tu veľa ľudí a dúfam, že tu poobede bude ešte viac. A verím, že keď budeme podujatie hodnotiť, budeme môcť povedať, v nádeji, že sa nám to dobre podarilo."

Pri evanjelickej fare sme sa porozprávali aj s Jánom Tábořským, ktorý nechal pozdravovať ľudí v okrese, s ktorými sa viackrát stretávali na rôznych kultúrnych podujatiach. "Pekné spomienky mám na evanjelického pána farára ThMgr. Jána Ďurova, ktorý bol u nás, vo Veňarci, už viackrát," povedal a dodal:

"pozdravujte všetkých dobrých ľudí vo vašom okrese Veľký Krtíš." Radi tento krajský pozdrav odovzdávame, a ak ste tento rok neboli na Haluškovom festivale, nenechajte si ho na budúci rok ujsť. Ak však máte radi klobásy, (a kto by ich už nemal rád?), možno vás poteší oznam, že 22.-25.októbra 2009 sa bude v Békešskej Čabe konať Klobásový festival. Jeho presný, bohatý, niekoľkodňový program, nájdete v budúcom čísle. Na záver pripomíname, že tak ako na Haluškovom festivale, tak aj na štvordňový Klobásový festival sa žiadne vstupné neplatí.

JÁN SLÁVIK JE NAJLEPŠÍM GAZDOM ROKA PÔTRA

Za pekného slnečného nedeľného odopoludnia sa 27.9.2009, na vynovenom prírodnom amfiteátri v Pôtri uskutočnil už 7. ročník kultúrneho podujatia "GAZDA ROKA 2009". Toto podujatie patrí v obci medzi najkrajšie a je známe aj v širšom regióne. Teší sa veľkej obľube u drobnopestovateľov, ktorí na podujatí vystavujú úrodu, ktorú sa im podarilo dopestovať. Napriek deficitu zrážok v tomto roku, asi 40 drobnopestovateľov sa malo čím pochváliť a každý z vystavovateľov dostal malý spomienkový darček. V súťaži o najväčšiu tekvicu zvíťazil pestovateľ Ján Slávik zo Žihľavy.

Návštevníci i hostia sa zabávali na prírodnom amfiteátri aj pri tónoch skvelej ľudovej hudby ĎATELINKA

T ohto roku toto kultúrne podujatie bolo výnimočné aj tým, že bolo spojené s oslavami "DŇA OBCE", keď si obec Pôtra pripomenula 712. výročie prvej písomnej zmienky o obci. Pri svojich "narodeninách" obec dostala darček v podobe parčíka s fontánou v tesnej blízkosti amfiteátra a viacšportového areálu, čím sa vytvorilo kultúrno-športové-relaxačné centrum v centrálnej zóne obce. Fontána aj park bol postavený za finančnej dotácie poslancov BBSK, ako i predsedu BBSK, za čo im vedenie obce aj v mene Pôtorčanov vyslovuje poďakovanie. Výsadbú rastlín, stromčekov a skalničiek v parku, ako i pred vstupom do amfiteátra organizačne zabezpečovala a vysadila občianka našej obce Janka Knapeková, za čo sa jej starosta obce na podujatí verejne poďakoval.

Podujatie svojim vystúpením pozdravila a príjemnú sviatočnú atmosféru navodila aj ľudová hudba "ĎATELINKA" pod vedením Ondreja Molotu so svojimi sólistami a na záver aj s domácimi sólistami, ako i deti z materskej školy v obci.

Na záver organizátori pripravili pre návštevníkov a účinkujúcich občerstvenie v podobe tradičných špecialít, ako je gazdovská kapustnica, pagáče a iné gazdovské špeciality, ktoré pripravili šikovné ruky pôtorských a žihľavských gazdiniek a gazdov.

ORGANIZÁTORI PODUJATIA

